

Қорыта келгенде, әдебиет пәнін оқыту мұғалімнен шеберлікті, шығармашылықты, ізденімпаздықты талап етеді. Біз болашақ педагог мамандарға дәріс беруде әдістеме пәнінің оқытушысы ретінде алдымызға үлкен мақсат қойып, шығармашылықпен жұмыс жасап келеміз.

Әдебиеттер тізімі:

1. Әлімов А.Х. Интербелсенді әдістерді жоғары оқу орындарында қолдану. – Алматы: Білім беру және ақпараттық инновациялық технологиялардың ғылыми-зерттеу орталығы, 2009 – 18, 47, 53, 86-бб.
2. Тұрсынғалиева С.Ч., Зайкенова Р. Қазақ әдебиеті// жалпы білім беретін мектептің 5-сыныбына арналған оқулық. – Астана: Арман-ПВ, 2017. – 73-б.
3. Алтынсарин Ы.Таза бұлақ. – Алматы: Жазушы, 1988.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МЕН РЕСЕЙ ФЕДЕРАЦИЯСЫНЫҢ ЖОҒАРЫ БІЛІМ САЛАСЫНДАҒЫ ИНТЕГРАЦИЯСЫ

Жумабаева Айдана Жанғалиевна,

А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті магистранты, Қостанай қ.

Аннотация

Өзектілігі. Мақалада жоғары білім беру саласындағы Қазақстан-Ресей ынтымақтастығына талдау жүргізіледі. Білім беру саласындағы жаһандық және аймақтық процестер жағдайында, білім беру қызметтері нарығындағы бәсекелестіктің күшеюі жағдайында Ресей мен Қазақстанның жоғары білім саласындағы ынтымақтастығының қажеттілігі негізделген.

Мақсаты. Қазақстан-Ресей ынтымақтастығы мүмкіндіктердің кең спектрін және білім беру саласындағы өзара тиімді қызметтің өсіп келе жатқанын көрсету.

Түйінді сөздер: ынтымақтастық, интеграция, білім беру, бәсекелестік.

Аннотация

Актуальность. Проводится анализ российско-казахстанского сотрудничества в сфере высшего образования. Обосновывается необходимость и востребованность сотрудничества России и Казахстана в области высшего образования в контексте глобальных и региональных процессов, происходящих в образовательной сфере, в условиях усиления конкуренции на рынке образовательных услуг.

Цель. Доказать, что российско-казахстанское сотрудничество демонстрирует широкий спектр возможностей и растущий потенциал взаимовыгодной деятельности в сфере образования.

Ключевые слова: интеграция, образование, сотрудничество, конкуренция.

Abstract

Relevance. The article analyzes the Russian-Kazakh cooperation in higher education. He shows the need and demand for the bilateral cooperation between Russia and Kazakhstan in higher education in the context of global and regional processes in the educational sphere and increasing competition in the market of educational services.

Goal. The author proves that the Russian-Kazakh cooperation demonstrates a wide range of opportunities and growing potential of mutually beneficial activities in the field of education.

Keywords: integration, education, cooperation, competition.

«Қазақстан жолы – 2050: Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» Қазақстан халқына жолдауында Елбасы Н.Ә. Назарбаев озық ұлттық білім беру жүйесін қалыптастыру міндетін қойды. Бәсекеге қабілетті білім беру жүйесі мемлекеттік саясаттың барлық деңгейлері бойынша – мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудан жоғары оқу орнынан кейінгі білімге дейін ақпараттық және талдамалық сүйемелденуін көздейді. Білім беру жүйесінің өзегі Мәңгілік ел идеяларының құндылықтары – азаматтық теңдік; еңбексүйгіштік; адалдық; білім қуу мен білім беру ғұрыпы; зайырлы ел – толерантты ел болуы тиіс [1].

Кез келген мемлекеттің дамуы нәтижелі болу үшін ол тек экономикалық және саяси тұрғыдан ғана емес, қоғамдық өмірдің барлық салалары бойынша тұрақты әрі біркелкі дамуы тиіс. Тұрақты дамуды мақсат еткен әр мемлекет білім саласына көп көңіл қояды және бұл мәселеге мемлекетішілік тұрғыдан ғана емес, халықаралық ынтымақтастық тұрғысынан да қарайды. Қазақстан Республикасы да әлемдік өркениетті, дамыған мемлекеттердің қатарына толыққанды қосылу үшін тәуелсіздік алған жылдардан бері білім саласына көңіл аударып келеді және білім жүйесін жетілдіруді, оны халықаралық стандарттарға сәйкестендіруді, білім саласындағы халықаралық ынтымақтастықты нығайтуды мақсат етіп келеді [2].

XX-XXI ғғ. шегі Қазақстан үшін де, көршілес Ресей елі үшін де үлкен бетбұрыс кезеңі болды, өйткені бүкіл қоғамның күрделі өзгеруімен, екі республикада да литикалық, экономикалық, әлеуметтік салаларды реформалаумен тұспа – тұс келді, бұл білім беру жүйесін қайта құруға да әсер етпей алмады. Білім беру саласындағы екі жақты ынтымақтастық, бір жағынан, бұрынғы кеңестік республикаларды білім беру жүйесінде қалыптасқан бәсекелестік артықшылықтарды сақтауға және көбейтуге, ал екінші жағынан – осы саланы жаңғыртуға, Достастық елдерінің әлемдік аренада бәсекеге қабілеттілігін арттыруға мүмкіндік берді [3].

1994 жылы 28 наурызда Мәскеу қаласында Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Ресей Федерациясының Үкіметі арасындағы мәдениет, ғылым және білім беру саласындағы ынтымақтастық туралы келісімге қол қойылды.

Білім беруді жаңғырту екі елде де 1990-шы жылдары басталды, алайда реформалардың бұл кезеңі бірқатар объективті қиындықтар мен проблемалармен ұштасып, тиімді нәтижелерге қол жеткізуге мүмкіндік бермеді. Ғылыми білім беру әлеуетінің күрделі дағдарысына тап болған Қазақстанда ерекше күрделі жағдай қалыптасты. 2000 жылдары екі елдегі әлеуметтік-экономикалық жағдай тұрақтанды, бұл Ресейде де, Қазақстанда да білім беруді дамытудың негізгі басымдықтарын айқындайтын тұжырымдамалық құжаттарды әзірлеуге және қабылдауға мүмкіндік берді [4, б.27].

Екіжақты қарым-қатынастар орнаған уақыттан бастап өткен 29 жыл ішінде, Қазақстан мен Ресей әріптестік пен өзара тиімді ынтымақтастықты алға қою арқылы, тату көршілік пен өзара қарым-қатынастарды дамытудың жемісті жолын бірге өтті.

Қазіргі әлемде білім беруді дамытудың маңызды басым бағыты білім беруді, ғылымды және өндірісті интеграциялау болып табылады. Ресей де, Қазақстан да экономиканың нақты секторында ғылыми жетістіктерді пайдалану қажеттігін ұғына отырып, дамудың инновациялық жолына түсті. Тараптар жоғары оқу орындарының бірлескен қызметінің әртүрлі нысандарын дамыта отырып, іргелі және қолданбалы зерттеулер саласындағы ынтымақтастық туралы шарттар жасады. Бірлескен ғылыми-зерттеу жобалары мен бағдарламаларын әзірлей және іске асыра отырып, дәрістер оқу, студенттердің өндірістік практикасын басқару, дипломдық жұмыстарды басқару үшін әртүрлі ғылыми-зерттеу институттарының жетекші ғалымдарын тартып, осы бағытта да көптеген жұмыстар атқарылуда.

Қазақстан және Ресейдің әлемдік білім беру кеңістігіне кіруі екі елге де жоғарғы білім мен жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру саласындағы ынтымақтастықты дамытудың стратегиялық жоспарын әзірлеу қажеттілігін қойды. Бұл кеңестік жоғары кәсіби білім беру жүйесі, сондай-ақ оның жалпы әлемдік даму тенденцияларының бай тәжірибесі мен жетістіктерін ескеретін ұлттық білім беру жүйесінің жаңа моделіне көшуіне байланысты.

Қазақстанның 2030 жылға дейінгі Даму стратегиясы білім берудің ұлттық моделін құруды өзінің негізгі міндеттерінің бірі ретінде айқындады. Әлемдік білім беру кеңістігіне кіру мақсатында Қазақстан «бакалавриат-магистратура-докторантура» арқылы мамандарды көп деңгейлі даярлауды енгізе отырып, өзінің білім беру жүйесін түбегейлі

өзгертті. Сонымен бірге Қазақстан Лиссабон конвенциясына қол қойып, Болон процесінің қатысушысы болды [5].

Қазақстандық және ресейлік жоғары кәсіптік білім беруді әлемдік білім беру кеңістігіне интеграциялау туралы айта отырып, Ресей мен Қазақстанда Болон декларациясына ресми қол қойылғанға дейін оның негізгі қағидаттары жүзеге асырыла бастағанын, ал Ресей Федерациясы мен Қазақстан Республикасының жоғары кәсіптік білімі зерттелетін жылдары тек ішкі ғана емес, сонымен қатар сыртқы жағдайларға, оның ішінде Болон процесіне байланысты реформалау жолында болғанын атап өткен жөн. Болон процесінің негізгі мәні – бұл жалпы қағидаттарға негізделген және білім беру сапасын арттыру, сатып алынған мамандық бойынша Еуропаның барлық дерлік елдерінде жұмыс істеуге мүмкіндік алатын түлектердің ұтқырлығын арттыру түрінде өте нақты және нақты нәтижелерге қол жеткізуді көздейтін Бірыңғай жалпыеуропалық білім беру кеңістігін құру екені белгілі. Жоғары мектептер, Ресей және Қазақстан осы принциптердің барлығын бірлескен қызметте сақтаған.

Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясының Болон процесіне қатысуының негізгі мақсаты-Еуропалық білімге қол жетімділікті кеңейту, оның сапасын одан әрі арттыру, сонымен қатар студенттер мен оқытушылар құрамының ұтқырлығын жоғары білім сатыларының салыстырмалы жүйесін қабылдау, кредиттік жүйесін пайдалану, университет түлектеріне еуропалық диплом қосымшасын беру арқылы жандандыру.

Болон декларациясының ережелерін Ресей Федерациясы мен Қазақстан Республикасының Білім беру саласына енгізу аяқталды. Атап айтқанда, 2010 жылға қарай бакалавр, магистр және PhD доктор академиялық дәрежелері берілетін мамандарды даярлаудың үш деңгейлі моделіне толық көшу жүзеге асырылды.

Ресей Федерациясы мен Қазақстан Республикасының Болон процесіне кіруі осы елдердің университеттері үшін бірлескен білім беру жобаларын жүзеге асыруда үлкен мүмкіндіктер ашады (екі диплом ала отырып оқыту, қашықтықтан білім беру, академиялық курстарды өзара тану, халықаралық аккредиттеу және т.б.) Сонымен қатар, РФ және ҚР жоғары оқу орындары көптеген халықаралық рейтингтерде ұсынылған және білім беру сапасын бағалау жобаларына белсенді қатысады. Ресей Федерациясы мен ҚР-ның Болон процесіне қосылуы ресейлік және қазақстандық білім беру бағдарламаларының, оқу жоспарларының бәсекеге қабілеттілігін, студенттер мен оқытушылардың академиялық ұтқырлығын, осы елдердің дипломдарының Еуропа өңірінде айырбасталуын, сондай-ақ түлектердің кез келген елде жұмысқа орналасу құқығын қамтамасыз етуге мүмкіндік берді [5, б.28].

Білім мен ғылымды интеграциялау процесі ХХІ ғасырдың гуманитарлық басымдығы болып отыр. Әлемдік тәжірибеде оқу орындары мен ғылыми-зерттеу институттарын қамтитын академиялық конгломераттар табысты жұмыс істеуде. Мұндай қосылыс ғылым мен білім беруді интеграциялаудың нақты негізі болып табылады және елде бірыңғай ғылыми-техникалық және білім беру саясатын жүргізуге мүмкіндік береді.

Өз кезегінде ғылым мен білімнің интеграциясы ғалымдар мен ғылыми-зерттеу институттарының кооперациясы, жетекші ғылыми мектептерді сақтау, білім беру сапасын арттыру, оқу процесін ұйымдастырудың жаңа нысандарын дамыту есебінен іргелі ғылымдарды дамытудың тиімді жүйесін құруға бағытталған ғылыми ұйымдар мен жоғары білім беру мекемелерінің өзара іс-қимылы мен ынтымақтастығы процесін білдіреді [6].

Жоғарыда айтылғандардың бәрін қорытындылай келе, кез-келген мемлекеттің білім беру жүйесі қазіргі өркениетті дамудың бет-бейнесін анықтайтын қоғамның маңызды институты екенін мойындау керек. Зерттелген жылдары да, қазіргі уақытта да бұл көптеген ұлттық мәселелерді шешетін және экономиканың, мәдениеттің, ғылымның және білімнің барлық салаларында прогрессивті дамуға қол жеткізетін тетік. Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясының білім беру және ғылыми қызмет саласын-

дағы ынтымақтастығына жүргізілген талдау Ресей мен Қазақстанның әлемдік білім беру кеңістігіне кіруі екі елді жоғары кәсіби білім беруді дамытудың стратегиялық жоспарын құру қажеттілігіне қойғанын көрсетті. КСРО-ның ыдырауы Ресей мен Қазақстанның жоғары мектеп құрылымының толық өзгеруіне әкелді.

Осылайша, жоғары білім саласындағы ресей-қазақстан ынтымақтастығы екіжақты және көпжақты форматта белсенді дамып келеді деп айтуға болады. Ол білім беру саласындағы мүмкіндіктердің кең спектрін және өзара тиімді қызметтің өсіп келе жатқан әлеуетін көрсетеді. Білім беру жүйесінің қазіргі деңгейін ұстап тұру Ресей мен Қазақстанның жоғары басшылығы мойындайтын мемлекеттік бюджеттер немесе мемлекеттің үлкен қатысуымен қаржыландырудың ірі көздері арқылы жүзеге асырылатын қомақты капитал салуды талап етеді. М.В. Ломоносов атындағы ММУ ректоры академик В. А. Садовничийдің айтуынша, «біздің білім беру жүйелеріміз бір бесіктен шыққан және біртұтас тарихи тамыры бар. Білім беру жүйесін реформалау жылдарында әртүрлі елдерде олар өздерінің жеке тұлғаларын ала бастады. Бірлескен күш-жігермен білім беру саласын жаңа сапа деңгейіне шығару, іс жүзінде біртұтас Еуразиялық білім беру кеңістігін құру қажет» [7].

Білім беруді дамытуда әлемдік тәжірибені пайдалану Ресейдің де, Қазақстанның да менталдық, мәдени ерекшелігін терең түсінуге негізделіп, олардың ұлттық білім беру жүйелері дамуының күшті және әлсіз жақтарын ескере отырып, ұлттық мүдделері мен қажеттіліктеріне сүйенуі тиіс.

Әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының Президенті Н.А. Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы «Қазақстан жолы – 2050: Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ», Астана, 2012 жылғы қаңтар.
2. <http://iac.kz/sites/default/files/2015-151126032207-lva1-app6891-ilovepdf-compressed.pdf> (дата обращения: 23.01.2021).
3. Соглашение между Российской Федерацией и Республикой Казахстан о сотрудничестве в области культуры, науки и образования от 28 марта 1994 г. URL://http://www.base.spin-form.ru/show_doc.fwx?rgn=8647 (дата обращения: 23.01.2021).
4. Савичев Ю.Н. Россия и Казахстан: сотрудничество в сфере высшего образования// Современная наука. №2. 2015. С. 26-29.
5. <file:///C:/Users/user/Downloads/sotrudnichestvo-respubliki-kazahstan-i-rossiyskoy-federatsii-v-sfere-obrazovaniya-nauki-i-innovatsiy.pdf> (дата обращения: 20.01.2021).
6. <http://rmebrk.kz/journals/1013/46655.pdf> (дата обращения: 31.01.2021).
7. Выступление В.А. Садовничего на XI съезде Евразийской ассоциации университетов. Астана, 10 марта 2009 г. URL://<http://www.msu.kz/information/forum/vystuplenie-sadovnichego.php> (дата обращения: 21.01.2021).

УЧЕБНЫЙ ДИАЛОГ КАК СПЕЦИФИЧЕСКАЯ ФОРМА ОБЩЕНИЯ НА УРОКАХ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ТРУДА

Жусупова Дина Жетписпаевна,
старший преподаватель, кафедра искусств,
Смирнова Надежда Владимировна,
студентка 4 курса ОП «Изобразительное искусство и черчение»,
Костанайский региональный университет им.А.Байтурсынова, г.Костанай

Аннотация

Өзектілігі: Қазақстан Республикасындағы білім берудің жаңартылған мазмұны мектептегі көркем бекті оқыту әдістемесіне басқа шақарауға мәжбүр етті. Баланың ерекше құндылығын ескере отырып, оқушының жеке басының ішкі әлемін қалыптастыру үшін жағдай жасау маңызды.